

Kommentar af

Vi bliver ikke friere, tryggere eller mere demokratiske af at overvåge alle danskere

Forslaget til den nye PET-lov giver adgang til almindelige danskeres mest følsomme data og markerer et alvorligt skifte i forholdet mellem stat og borger. Der er behov for en grundig debat og vigtigst af alt, en uafhængig privatlivskommission, skriver Grit Munk.

Når Peter Hummelgaard (S) siger, at kritikerne bevidst misforstår lovforslaget, bliver man en lille smule træt. Det er en voldsom ændring i forholdet mellem borgere og stat, der er sat gang i her, skriver Grit Munk. Foto: Ida Marie Odgaard/Ritzau Scanpix

Grit Munk Digitaliseringspolitisk chef, IDA

Dette indlæg er alene udtryk for skribentens egen holdning. Alle indlæg hos Altinget skal overholde de presseetiske regler.

Det gik pludseligt meget hurtigt med at få udskudt regeringens forslag til en ny PET-lov, der skulle have været førstebehandlet nu og vedtaget inden sommerferien.

Justitsminister Peter Hummelgaards (S) beslutning skyldtes dels pres fra en række kritikere, dels udsigten til et mindretal i Folketinget, efter at partierne faldt fra, det ene efter det andet.

Det gik dog ikke stille af sig. Undervejs fik han beskyldt kritikerne – herunder IDA og Tænketanken Justitia – for bevidst at misforstå lovforslaget.

Det er en påstand, som vi selvfølgelig blankt må afvise.

Men udsættelsen giver nogle måneders tænkepause og dermed forhåbentlig også anledning til, at vi får taget de nødvendige diskussioner af, hvor meget overvågning en befolkning kan holde til, før det holder op med at føles som et frit land.

Det kan passende ske i regi af en uafhængig privatlivskommission, der kan analysere det samlede tryk fra den eksisterende overvågning.

Kort fortalt gav lovforslaget mulighed for, at PET kan søge i meget store datasæt, der dækker hele den danske befolkning og inkluderer oplysninger fra alle mulige kilder i hele spektret fra opslag på sociale medier til social- og sundhedsdata.

Det gælder både frit tilgængelige data, data fra offentlige myndigheder og datasæt købt fra såkaldte databrokers. Samlet set giver det mulighed for at udarbejde nogle meget nærgående profiler af samtlige danskere.

Forslaget har fået en lang række eksperter til komme med alvorlige advarsler.

Adam Diderichsen, politiforsker og lektor ved Forsvarsakademiet har efterlyst en demokratisk risikovurdering og sagde til DR 4. april, at ”det her er noget, der er egnet til virkelig at underminere borgernes tillid til myndighederne.”

Ida Donkin, der er læge og næstformand i Etisk Råd, udtrykte sin bekymring til Politiken den 31. marts: ”Vi risikerer, at nogle borgere vil holde igen med at bruge sundhedsvæsenet, hvis de er bange for, hvad oplysningerne om dem kan blive brugt til nu og i mange år frem.”

Da Tænk tanken Justitia og IDA besluttede at skrive et åbent brev til politikerne, tog det kun ganske få dage at samle 23 andre organisationer og en række forskere.

I brevet foreslår vi en uafhængig kommission for privatlivets fred.

“

Lovforslaget giver PET mulighed for at søge i meget store datasæt, der dækker hele den danske befolkning og inkluderer oplysninger fra alle mulige kilder i hele spektret fra opslag på sociale medier til social- og sundhedsdata.

Grit Munk

Ideen er oprindelig Justitias og formålet er at få klarhed over, hvor meget de værktøjer, politiet allerede har, påvirker vores ret til privatlivets fred i negativ retning. Det er vigtigt, fordi politiets værktøjskasse allerede er godt fuld.

Vi er i forvejen underlagt logning, der registrerer, hvem vi taler i telefon med og indsamler lokationsdata. Læg dertil nummerpladegenkendelse, ansigtsgenkendelse og en udvidet brug af kameraovervågning i det offentlige rum, samt dna-registret og ”gammeldags” værktøjer som overvågning og aflytning med dommerkendelse.

Det giver god mening, at politiet skal benytte sig af ny teknologi.

Forsvarets Efterretningstjeneste melder om stigende trusselsniveau mod Danmark, og bandemiljøet i Sverige har tydeligt vist, at organiseret kriminalitet ikke kender grænser. Men vi kommer ikke nærmere idealet om et frit, demokratisk og trygt Danmark, hvis vi svarer igen med en bred overvågning af almindelige danskere.

Der er især tre alarmklokker, man skal lytte efter, når vi taler indsamling af data om danskerne: Hvor mange mennesker, hvor mange og hvilke typer af data der indsamles, og hvor lang tid man opbevarer data.

Med forslaget til ny PET-lov ringer alle tre alarmer: Det gælder alle danskere og alle typer data, og de kan opbevares i op til 20 år.

Det er ekstremt vidtgående.

Alle typer data betyder her både de mest følsomme persondata, som for eksempel sundhedsdata, men også data af meget forskellig kvalitet, man har købt af databrokere eller indsamlet på nettet.

Data af lav kvalitet giver risiko for bias, altså at oplysninger er hæftet på den forkerte person, ikke er verificeret eller bare forkerte.

Formålet med at kunne søge i alle danskers data er at finde mønstre, som man håber vil kunne afsløre planlægning af terrorangreb. Men hvis data er fejlbehæftet, risikerer man store mængder af falske positive, det vil sige, at nogen ser ud til at have en mistænkelig profil, uden at det er rigtigt.

Her får man skabt en risiko for, at uskyldige mennesker bliver sat under mistanke for meget alvorlige forbrydelser, og det kan blive en voldsom og i værste fald stigmatiserende omgang for de personer, det går udover.

Alternativt skal man grundigt undersøge hver enkelt profil, der popper op i systemet og det kan dels blive en ressourcetung omgang, dels kommer man til at skulle rode rundt i uskyldige menneskers mest private oplysninger uden, at de på noget tidspunkt reelt har været under mistanke.

“

Med forslaget til ny PET-lov ringer alle tre alarmer: Forslaget gælder alle danskere og alle typer data, og de kan opbevares i op til 20 år. Det er ekstremt vidtgående.

Grit Munk

Pernille Boye Koch fra Institut for Menneskerettigheder har kaldt det ”et grundlæggende paradigmeskift” i den måde, som efterretningstjenesterne arbejder på.

En anden stor risiko er den chill-effekt, der kan opstå, når man ved, at man bliver overvåget.

Når Ida Donkin som læge bliver bekymret for, at man underminerer det fortrolige rum, der findes mellem praktiserende læge og patient, så er det alarmerende. Man skal kunne henvende sig til sundhedsmyndigheder og sociale myndigheder og få hjælp uden at være angst for, at det kan få konsekvenser 15 år senere.

Et frit samfund er karakteriseret ved, at vi har lov at have vores egen mening.

Man skal turde gå fredeligt til en demonstration, sige, hvad man mener, og kunne høre, hvad andre mener. Man skal kunne søge efter oplysninger på nettet eller på biblioteket uden at lægge bånd på sig selv. Man skal have lov at blive klogere og ændre holdning uden at blive holdt fast i, hvad man mente som 19-årig.

Endelig er vi teknisk set på gyngende grund. Kunstig intelligens er stadig under udvikling.

I forslaget vil man bruge machine learning, eller automatisk læring, til at finde mønstre i de store datasæt. Det giver god mening, når vi taler træning på vejrdata eller billedgenkendelse, hvor man som regel kan leve med en vis mængde fejl.

Men her er der altså tale om vores mest private oplysninger holdt op imod de mest voldsomme anklager, man kan blive udsat for, nemlig terrorisme.

Her skal der ikke ske fejl.

Det står ikke klart, hvilket konkret system, loven skal bane vej for. Men jeg savner at se klare kvalitetskrav til det system, man forestiller sig, skal kunne det her.

Hvis man overhovedet mener, at masseovervågningen er i overensstemmelse med et frit og demokratisk samfund og de europæiske værdier, som vi i øvrigt lovpriser i høje toner i disse måneder, så skal man som minimum være knivskarp på, at systemet ikke laver fejl,

ikke kan hackes eller misbruges og ikke på nogen måder sender de indsamlede data videre.

Det er på ingen måder gratis at stå med favnen fuld af andre menneskers data.

“

Man får skabt en risiko for, at uskyldige mennesker bliver sat under mistanke for meget alvorlige forbrydelser.

Grit Munk

Det er tværtimod en kæmpe opgave at passe på dem og har i værste fald store konsekvenser for konkrete borgere, hvis oplysninger lækkes eller misbruges.

Når Peter Hummelgaard siger, at kritikerne bevidst misforstår lovforslaget, så bliver man en lille smule træt. Det er efter vores – og en lang række eksperter - overbevisning, en voldsom ændring i forholdet mellem borgere og stat, der er sat gang i her.

Med kunstig intelligens er vi generelt nået til et punkt, hvor vi ikke nødvendigvis har lyst til konsekvenserne af alt det, man kan. Det handler om, hvad vi bør.

Vi skal have sat nogle solide hegnspele, der sætter grænsen går for, hvad der er rigtigt i et frit og demokratisk land.

Vi tror på politik

Få daglige nyheder fra Danmarks største politiske redaktion

E-mail

Tilmeld dig

Ja tak, jeg ønsker at modtage nyhedsbreve fra Altinget. I må gerne invitere mig til livearrangementer og sende mig tilbud om netværk, konferencer, nyhedsbreve eller [lignende](#) fra Altinget og [Altinget-koncernen](#) via e-mail og telefon. Jeg kan til enhver tid trække samtykket tilbage. Mine personoplysninger bliver behandlet i overensstemmelse med vores [privatlivspolitik](#).

Se alle personer

Grit Munk

Digitaliseringspolitisk chef, IDA

NYESTE JOB

Sekretær til Juridisk afdeling i HORESTA

Hovedstaden 6. juni

Chef for Filadelfia Videnscenter

Dianalund 11. juni

Kulturministeriets departement søger Souschef med talent fo...

Hovedstaden 9. juni

Rud Pedersen søger rådgivere til sundhedsområdet

Hovedstaden 15. juni